Nro. 37.

GAZETA LWOWSKA

w Piątek dnia 8. Maia 1812.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa dnia 8. Maia. — Dnia 5 b. m. przechodził tędy batalion pułku granicznego, ciągnący z Dystryktu S. Jerzego w Slawonii.

Dnia 6 b. m. nadciągnęły tu 2 kompanie Pionierów.

Z Wiédnia d. 29. Kwietnia. — N. Pan raczył JW. Barona Franciszka de Binder-Kriegelstein, swoiego dotychczesnego nadzwyczaynego Posła przy Dworze Król: Duńskim, mianować takimże Posłem przy Dworze Król: Würtemberskim.

Jego Cesarzowicowska Mość Arcy-Xiążę Ferdynand Następca tronu, wyiechał z Pressburga przez Sassin i Holitsch do Brünu, odwiédził tamże Jego C. Królewicowską Mość Arcy-Xiążęcia Ferdynanda, i powrócił d. 22 b. m. do tuteyszéy stolicy.

Z Gracu dnia 15 Kwietnia. — Arcy-Xiążęta Jan i Antoni ziechali tu dziś nadspodzianie w naylepszém zdrowiu, i sprawili przybyciem swoiém naywyższą radość wszystkim mieszkańcóm naszego miasta; oglądali oni Joanneum, które wspaniały Założyciel onegoż (Arcy-Xiąże Jan) znakomitą liczbą nayrzadszych dzieł klassycznych historyczuych, nowemi medalionami, matematycznemi instrumentami, i nowemi dodatkami do zbioru pomologiynego i zoologiynego należącemi, wzbogacić raczył.

Dnia 15 Kwietnia umarł w Gracu na apoplexyę JW. i Nayprzewielebnieyszy JX. Jan Fryderyk Hrabia de Waldstein i Wartenberg, Xiąże i Biskup Seggauski, tudzież Biskup Administrator Dyecezyi Leobeńskiey, Prałat Arcykapituły Salzburskiéy i Augsburskiey, J. C. K. Mości aktualny tayny Radca. Zmarły ten Prałat piastował pastérski swóy urząd przez lat 9 i miesięcy 8 z dostoynością i prawdziwą apostolską gorliwością. Wystawione za czasu duchownego iego zwierzchnictwa seminarium, iest dowodem czynnéy iego troskliwości o wykształcenie kleru. Równie oycowskim duchem czuwał nad wydoskonaleniem szkół narodowych; zwiedzanie tych szkół, było ostatniém czynnego życia iego zatrudnieniem, a nawet przyczyną zgonu iego powszechnie opłakanego; albowiem zachorowawszy z powodu zaziębienia się przy ostatniém obieżdzaniu tych szkół, zaraz drugiego dnia po swoim powrocie z tym rozstał się światem.

Z Pragi d. 24 Kwietnia. — Miłośnikom historyi naturalnéy, wydarzyła się teraz w Królestwie Czeskiém rzadka sposobność pomnożenia zoologiynych wiadomości oglądaniem żywego zwierza morskiego (Buffon nazywa ie Tygrysem morskim), które Pan Latour publicznie tu pokazuie.

Zdroie uzdrawiaiące Czeskie, oddawna iuż znane ze swoiéy wewnętrznéy mocy, staią się co raz ze sławą znaiomszemi z powodu przedsięwziętych za staraniem zwierzchności mieyscowych chimicznych rozbiorów, i pomnożonych wygód dla leczących się gości. Znayduiący się o cztery mil od Pragi w Smetschnie, dobrach Hrabi Maria Clam Martiniz zdróy uzdrawiaiący z łazienkami w Sternbergu, zaymuie chlubne mieysce w rzędzie tych od natury i sztuki dla cierpiącéy ludzkości poświęconych przytułków; rozbiérał go chimicznie Doktor i Radca górniczy F. A. Reufs, a zwierzchność mieyscowa poczyniła dla polepszenia i upiększenia mieysca zdroiowego i łazienek chwalebne urządzenia.

Wiadomości zagraniczne.

Xięstwo Warszawskie.

N. Król Westfalski przybył (iak Gazety Berlińskie donoszą) do Warszawy. Xiążę Eckmühl (Marszałek Davoust) przeniósł główną swoią kwaterę do Torunia, dokąd się także miał udać Król. Pruski Jenerał - Porucznik Grawert (*Gazety Warszawskie żadney o tém nie czynią wzmianki*).

Między Elbą i Wisłą zakładaią wielkie magazyny.

Gazety Warszawskie umieściły następuiący wyrok Królewski dnia 3. Kwietnia w Dreźnie wydany:

W uzupełnieniu Dekretu Naszego d. 15. Lutego roku bieżącego wydanego, zważywszy podane Nam przez Ministra Naszego Przychodów i Skarbu warunki, pod iakiemi odtąd dobra narodowe w Xięstwie Warszawskiém dzierżawione bydź maią; po wysłuchaniu Naszey Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy iak następuie:

Art: 1. Urzędnicy i officyaliści w służbie administracyiney, skarbowey, sądowey, woyskowey, policyiney będący, oraz obrońcy publiczni, do osiągnienia dzierżawy przystępu mieć nie mogą; pod takowe atoli wyłączenie nie podpadaią Radcy departamentowi, powiatowi, handlowi, municipalni, tudzież Sędziowie Pokoiu i Trybunałów handlowych.

Art: 2. Żydzi do dzierżawienia dóbr narodowych zdolnemi nie są.

Art: 3. Każdy chęć dzierżawienia maiący, a przeszkodzie w poprzedniczych artykułach określoney niepodległy, powinien kwalifikacyią swoią, świadectwem urzędowém władzy administracyiney tego Departamentu, gdzie iest zamieszkały, udowodnić, iż posiada praktyczną gospodarstwa rolniczego znaiomość, iest rządnym gospodarzem, do zaprowadzenia i utrzymania gospodarstwa zamożnym, z dobrego obchodzenia się z włościanami, i tym podobnych zalet do trzymania dóbr narodowych usposobionym. Takiey kwalifikacyi dowody ieżeli poprzedniczo w Dyrekcyi dóbr narodowych nie były okazane i za dostateczne uznane, tedy koniecznie przy wstępie do układów złożone bydź powinny. Wolno przecież Dyrektorowi dóbr i lasów narodowych rozciągnąć swóy wybór i do nie składaiących takowey kwalifikacyi, ieżli ich z własnego przekonania za kwalifikowanych uzna.

Art: 4. Dłużnicy skarbowi, którzy się w należytościach skarbowych nie uiścili, i ci, którzy iuż trzymaiąc dobra narodowe regularnie raz nie opłacali, ci co niesłuszny spór o pretensyie wiedli, włościan uciemiężali, nadużyciów i ucisku dopuścili się, tudzież właściciele lub ich dzierżawcy graniczący z dobrami narodowemi przez siebie w dzierżawę żądanemi, tém więcey proces z temi dobrami o granicę wiodący, do układów przypuszczeni nie będą.

Art: 5. Jeżeli kto nie na swoią osobę, lecz z danego sobie zlecenia chciałby w układy o dzierżawę wchodzić, obowiązany iest autentyczném pełnomocnictwem daiącego zlecenie wywieść się, i udzielone sobie pełnomocnictwo wraz z dowodem kwalifikacyi osobistey daiącego zlecenie złożyć.

Art: 6. Gdyby się okazało, iż kto z wyłączonych w artykułach 1, 2 i 4tym pod pożyczoném imieniem wszedł w dzierżawę dóbr narodowych, od possessyi ich natychmiast odpadnie, ieżeli zaś iest urzędnikiem, pociągniętym oprócz tego ztąd zostanie do odpowiedzialności.

Art: 7. Do układu względnie dzierżawy nie można bydź inaczey przypuszczonym, iak za złożeniem w gotowiźnie, lub hypotecznych obligacyach skarbowych titulo zadatku czyli vadii, czwartey części summy roczney wyciągiem intraty okazaney; zadatek takowy, ieżeli pretendent w układ o dzierżawę wniydzie, będzie do kassy w moc należytości za pierwszy kwartał przyięty i zakwitowany; lecz ieżeliby pretendent w ciągu naydaley czterech tygodni od daty zawartego układu, kaucyi formalney w gotowych pieniądzach, lub obligacyiach skarbowych, albo też urzędownie przed Notaryuszem publicznym zeznaney summie półroczney dzierżawy wyrównywaiącey, na dobrach ziemskich na pierwszych dwóch trzecich częściach ich wartości zahypotekowaney nie złożył, tedy zadatek iego przepadnie, i Skarb nowe dóbr zadzierżawienie przedsięweźmie.

Art: 8. Pretendentom, którzy w układ nie wniydą, złożony zadatek czyli vadium całkowicie będzie zwróconym, wraz z dowodami ich osobistey kwalifikacyi.

Art: 9. Układy względem dzierżawy przez otworzenie publiczney licytacyi, za o-

głoszeniem po wszystkich Departamentach terminu, na którym iakie dobra maią bydź wydzierżawionemi, w miesiącu Kwietniu będą rozpoczęte, i naydaley na 15go Maia ukończone.

Art: 10. Za szacunek na pierwsze wywołanie summa szczególnemi wyciągami intraty wynaleziona podana będzie, i od niey licytacyia li ugodzenie się z wolney ręki o summę wyższą ma się zaczynać.

Art: 11. Przy zadzierżawieniu przez licytacyią, zastrzeże się na stronę Skarbu wybór dowolny między licytantami bez obowiązku trzymania się naywyższego podania.

Art: 12. Zadzierżawienie possessyi ogólnie będzie przedsięwzięte na lat sześć, tam zaś, gdzie Dyrektor dóbr narodowych przewidywać może, że dobra zadzierżawione w części lub całkowitości wypadłoby w ciągu dzierżawy inaczey rządowi urządzić, albo na wieczystą dzierżawę wypuścić, zastrzeżoną zostanie kondycyia w kontrakcie, i possessor każdego roku kontraktu odstąpić obowiązanym będzie za nagrodę za każdy niedotrzymany rok dziesiątey części summy kontraktem dzierżawnym rocznie ustanowioney, od którey summy odtrąca się wprzódy czynsze w gotowych pieniądzach, iako tego rodzaiu bonifikacyi niepodległe.

Art: 13. Po przeczytaniu dzierżawy pretendentowi, zostanie z nim natychmiast zawarty na piśmie kontrakt; którym obowiąże się summę rocznego z dóbr dochodu wyciągiem intraty okazaną, tudzież ofiarowaną nad wyciąg wyższość w czterech kwartalnych ratach praenumerando iako to: — 1go Czerwca. — 1go Września. — 1go Grudnia. — 1go Marca każdego roku w monecie srebrney grubey całkowicie albo przez połowę biletami kassowemi, na mocy Dekretu Naszego z dnia 1go Grudnia 1810 w kurs zaprowadzonemi, bez żadnego zawodu płacić, i regularnie do kassy główney dochodów z dóbr narodowych w Warszawie lub inney wskazać się maiącey oddawać; gdyby zaś na którymkolwiek terminie naypóźniey w dni sześć po pierwszym miesiącu wyrażoney summy całkowicie nie zapłacił, tedy stopniom exekucyi przez władzę ekonomiczną Dekretem Naszym z dnia 14. Stycznia 1812 przepisanym, poddaie się.

Art: 14. Oprócz summy dzierżawney obowiąże się dzierżawca podatek dymowego, czopowego i konsumpcyiny, składki ogniowe, gdzie te exystuią, tudzież inne wszelkie kontrybucyie i składki osobiste, należytości szkolne, tak nazwane (deputaty) bez żadnego od Skarbu wynagrodzenia opłacać, niemniey należące z dóbr dziesięciny i meszne oddawać, i z tych zaspokoienia kwity przy płaceniu czwartey raty składać.

Art: 15. Ilość produktów w naturze na żywność i furaż woyskowy przez Władze departamentowe i powiatowe na folwarki dzierżone rozpisanych, obowiązany będzie Possessor do wskazać się maiącego magazynu dostawić, które Skarb za należytém kwitami magazynowemi udowodnieniem w końcu każdego roku, rachuiąc też produkta ceną targową w mieście dóbr nayblizszém w kwartale, w którym też produkta wydane zostały, przez średnie przecięcie wynalezioną, zamiast gotowych pieniędzy w pierwszey racie roku następuiącego przyiąć przyrzecze.

Art: 16. Cokolwiek dziełem podawczém na gruncie maiącém się sporządzić opisano, i sobie oddano dzierżawca mieć będzie, to wszystko w takimże stanie wielkości i szacunku przy expiracyi kontraktu, na gruncie zostawić będzie obowiązany; zaś remanenta do inwentarza niewprowadzone, ale osobną dezygnacyią z wyrażeniem ich szacunku wyszczególnione, dzierżawca zaraz przy podaniu, ieżli chce ie zatrzymać, zapłacić będzie powinien, i dopiero od czasu onych zapłacenia do iego właścicielstwa należeć będą. Wybór, które remanenta w naturze przy possessorze bydź zostawione, a które za zapłaceniem będą mogły bydź odstąpionemi, iedynie od woli Skarbu zależy; a ieżeliby possessor remanentów, któreby mu Skarb chciał odstąpić, nie zapłacił, takowe remanenta Skarb przez licytacyią sprzeda.

Art: 17. Zasiewy ozime i iare, oraz ogrodowe, w iakiey kwocie i mierze przy obięciu possessyi podane będą, w takiey na rolach dobrze uprawnych, czystém i zdrowém ziarnem, przy widzu wyznaczyć się maiącym, oddane i zostawione bydź maią przy expiracyi, oraz nawozy w ugory powinny bydź wywiezione, i pole naymniey w trzeciey części podorane, zaś łąki nietknięte zostawione; gdyby zaś dzierżawca wywiezienia nawozu i podorania pól zaniedbał, tedy szkodę ztąd wynikłą w tym sposobie Skarbowi wynagrodzić będzie przymuszony, to iest: za każdy dzień robocizny trzy razy więcey iak cena wyciągowa obeymuie, ra-

A 2

chuiąc za taką ilość dni, iaka do uzupełnienia tey zaniedbaney roboty okaże się bydź potrzebną, prócz tego, ubyły z tego opóźnienia zysk zapłacić, i szkodę za spasione lub podkoszone łąki udeterminowaną, dzierżawcy wchodzącemu wynagrodzić musi. Udeterminowanie takowego wynagrodzenia do władzy ekonomiczney będzie należało, i przeciwko temu odwołań gdziekolwiek dzierżawca zrzecze się.

Art: 18. Obowiąże się dzierżawca względem rolnictwa, iako to: uprawy i ulepszenia pól, łąk, sadów, ogrodów warzywnych, tudzież chmielników, nietylko w obrębie folwarcznym znayduiących się, lecz i wieyskich, które włościanie w swey posiadłości używaia, iak naydoskonalszy i naylepszy rząd gospodarski utrzymywać; starać się będzie dzierżawca o pokazanie i nauczenie iak naydokładnieyszego sposobu gospodarowania co do uprawy pól, kopania rowów, sadzenia drzew, wychowu bydła, i tym podobnych źródeł, które byt rolnika wspieraią.

Dzierżawca, który szczególney gorliwości w tym przedmiocie iawne okaże dowody, nietylko przy puszczaniu dóbr w wieczny erbpacht uwagę Rządu na siebie zwróci, lecz w sposobie zasłudze odpowiadaiącym, względy iego pozyska.

Art: 19. Na iakową bydła liczbę wystarczać może pasza, stosownie do wyciągu intraty, takową dzierżawca w ciągu pierwszego po obięciu possessyi roku, własnym nakładem zaprowadzić, i oraz w ciągu swoiey dzierżawy utrzymywać winien będzie; a tak ani paszy, ani słomy extra fundum tych dóbr, pod odpadnieniem od possessyi nie będzie wolno wywozić, wyiąwszy szczególnie tę konieczność, gdy na furaż woyskowy dostarczenie siana lub słomy nakazane będzie. Jeżeliby więc przy rewizyi przez urzędnika ekonomicznego przedsięwziąć się maiącey, okazało się, iż possessor wyznaczoney liczby bydła nie utrzymuie, a przez to gruntu nawozem nie zasila, w takim razie za doniesieniem do Dyrekcyi, dalsza dzierżawa byłaby mu odebraną; pod tąż samą karą nie wolno dzierżawcy za granicę dzierżawy robocizny wyciągiem sobie podaney używać.

Art: 20. Budowy wszelkie domów mieyskich, włościańskich, dworskich, folwarcznych, karczem, młynów, browarów, gorzelni, tartaków, i tęgo wszystkiego, co dziełem podania obięte będzie, dzierżawca w dobrym stanie utrzymywać powinien; równie będzie iego obowiązkiem wszelkie te reparacyie czynić, które robocizną i materyiałem na gruncie znayduiącemi się ułatwione bydź mogą, a na budowy włościańskie, aby reparowane były, należytą czynić baczność; w tym względzie obowiąże się dzierżawca naznaczyć we dworze lub na wsi mieysce na skład drzewa dla włościan dachem pokryte, i dopilnuie, aby włościanie pozwolonego na budowy i reperacyie z borów narodowych drzewa nie marnowali, ale go iedynie na polepszenie stanu budowli obracali; nowych żadnych budowli, bez upoważnienia, dzierżawca czynić nie będzie mocen.

Art: 21. Wszelkie nieszczęścia i klęski dzierżawca na siebie przyimuie, i żadney bonifikacyi żądać nie będzie; szczególnie na przypadek gradobicia, ognia piorunowego i szkód podczas woyny, bonifikacyia ubyłych użytków według zasad remissyinych będzie mogła bydź wymierzona, lecz iey wymiar iedynie od łaskawości Nas Króla zawisł.

Art: 22. Ewikcyia żadna z strony Skarbu za pewność dochodów niestałych nie ręczy się; szczególnie, ieżeliby dzierżawcy w posiadłościach gruntów lub łąk co ubyło, lub prawo iakie względem ciągnienia zadzierżawionych użytków wpływem powagi rządowey było uchylone, natenczas w miarę ubyłych pożytków, indemnizacyia czyli wynagrodzenie, stosownie do wyciągu intraty, zostałoby wymierzone.

Art: 23. Warunki szczególne przy układach o dzierżawę, według okoliczności do każdych respective dóbr będą zaproponowanemi.

Wykonanie ninieyszey woli Naszey, która w dzienniku praw ma bydź umieszczona, Ministrom Naszym w czém do którego należy polecamy.

Frederyk August.

Francya.

Z Paryża d. 17. Kwietnia. — Cesarz Jegomość oglądał onegday na dziedzińcu tuileryiskim różne korpusy piechoty i iazdy, które przed nim przeciągały. Popis ten trwał przeszło dwie godziny. Różne pułki nowey gwardyi Cesarskiey, czyniły z naywiększą dokładnością rozmaite obroty woyskowe.

Cesarz Jegomość rozmawiał z Szefami wszystkich korpusów; mówił także z wieloma officerami i żołnierzami, i przyimował z dobrocią podawane sobie prośby. Po popisie, który się o 3ciey skończył godzinie, odprawił Cesarz radę administracyiną w zamku tuileryiskim.

Dnia 14 Kwietnia odprawił Senat posiedzenie.

Po wszystkich Departamentach Państwa francuzkiego, trudnią się teraz urządzeniem pospolitego ruszenia. Cesarz powysyłał wszędzie znakomite Osoby, Jenerałów i Senatorów, dla kierowania tém urządzeniem. I tak przybyli: do Grenoble, Senator Hrabia Beaumont, do Caen, Senator Hrabia Röderer, do Rennes, Senator Hrabia Latour-Mauburg, do Metz, Senator Hrabia Gouvion, do Bruxellii, Senator Hrabia Merode, do Strassburga, Senator Hrabia St. Suzanne i t. d., w celu wezwania swoich dywizyi i nadania im ruchu. Z Koblenz doniesiono, że pierwszy oddział rót gwardyi narodowey departamentowey, udał się iuż w rzeczy samey d. 15 Kwietnia na swoie przeznaczenie. „Nie można było odmówić podziwienia (piszą) tak postaci ciała tych w ogolności dobrze stworzonych, słusznych i mocnych młodzieńców, iako też przedniemu, ożywiaiącemu ich duchowi; oświadczyli się oni: iż Departamentowi w tey nowey służbie, do którey ich N. Monarcha powołał, zaszczyt przyniosą.

Oto są dokładnieysze wiadomości tyczące się *(nadmienionego w przeszłym Numerze Gazety naszey)* processu oskarzonych czterech osób o zdradę Oyczyzny. Michał Michel, w biórze Administracyi woienney przy Dyrekcyi ubiorczey wóysk umieszczony, oskarzony został o miane za wyznaczoną nagrodę z ajentami pewnego obcego mocarstwa porozumienie w celu podania temuż mocarstwu środków do rozpoczęcia woyny z Francyą, i o zdradzieckie wyiawienie tymże ajentom taiemnic francuzkich woyskowych expedycyi. — Ludwik Franciszek Saget, w biórze marszowém Ministerium woyny, tudzież Franciszek Alexander Salmont, w biórze popisów woyska przy Administracyi woienney umieszczeni, oskarzeni są o uczestnictwo pomienionego występku, o wydawanie za zapłatę różnych instrukcyi, wiadomości i t. d., tudzież o przyimowanie pieniędzy za niepozwolone w urzędowaniu czynności; o to ostatnie przekupstwo, obwiniony iest także Moses, nazwany Mirabeau.

Michel był iuż (iak sam wyznał) prawie od 8 do 9 lat w porozumieniu z różnemi ajentami tego obcego mocarstwa, któremu i teraz taiemnice wyiawiał; odkrywał ón im różnemi czasami stan woyska francuzkiego, szczególniey zaś w r. 1806 udzielał im w tey mierze ważne wiadomości, za co po kilka razy był zapłacony. W biórze marszowém robi się po dwakroć na miesiąc ogólny wykaz stanu i stanowisk wóysk wszystkich, i podaie się Cesarzowi. Takowe wykazy bywały pospolicie przez sługę biórowego Mosesa introligatorowi do oprawy posełane, z tamtąd zaś przez tegoż samego sługę do Szefa dywizyi odnoszone. Michel umiał korzystać z tey sposobności i namówił Mosesa do tego, że mu za kilka franków owe wykazy do przeyrzenia podawał. Nawet późniey, gdy iuż Mosesa do introligatora nie posełano, i inny tę usługę sprawował, postarał się Michel ieszcze raz o sposobność dowiedzenia się taiemnic rządowych. Udał się ón późniey w tey mierze do swoich znaiomych Salmonta i Sageta; od pierwszego otrzymał wiadomość o wyruszeniu woysk zewnątrz kraiu i przybyciu onychże na mieysce ich przeznaczenia, otrzymał także dokładny wykaz artylleryi z działami i zaprzęgiem, i ieneralny wykaz woyska stoiącego w Niemczech; od drugiego zaś (Sageta) otrzymał tabelle nowego urządzenia tegoż woyska, i wiele innych wiadomości. Dla dopięcia tego brał Saget koncepta ze stołów urzędników, a Michel przepisywał ie w nocy; i tym to sposobem mógł ón w miesiącu Lutym wygotować obcym ajentóm wielką tabellę okazuiącą stan i liczbę woyska, artylleryi, dowodców, i główną listę gwardyi Cesarskiey podług iey urządzenia. Za zdradzieckie udzielanie tak ważnych taiemnic rządowych, otrzymał Michel podług swego wyznania około 20000 franków, z których dał 100 Sagetowi a blisko 300 Salmontowi. W pomieszkaniu obcego ajenta znaleziono tegoż samego dnia, zaraz po iego odieździe, pod kobiercem list ieden od Michla, który się tak zaczynał: „Obarczony iestem WPana żadaniami. Mogęż więcey uczynić dla niego iak czynię? Dla otrzymania mizerney nagrody, ileż nie doświadczam nieprzyiemności? To co WPanu dam iutro, będzie nadspodziewaném dla niego. Bądź WPan iutro o 7mey

godzinie u siebie. Teraz 10ta. Rzucam pióro, i spieszę po wykaz stanu woyska w Niemczech. Więc iutro o 7 godzinie. — —"

Michel oświadczył, że czuie wielkość swéy zbrodni. Dnia 14 t. m. osądził go Sąd Departamentu Sekwany po wysłuchaniu zdania przysięgłych (Jury) na śmierć i na utratę maiątku iego. Spokoynie i cicho słuchał Michel swoiego wyroku. Sageta osądzono na zapłacenie kary 600 franków, dwógodzinne wystawienie pod pręgierzem i do ciężkich robót na lat kilka. Salmont i Moses zostali uwolnieni.

Prusy.

Jenerał-Feldmarszałek i dotychczasowy Gubernator Berlina, Hrabia Kalkreuth, wyiechał d. 21 Kwietnia do Wrocławia. Tamże poiechał nazaiutrz Pułkownik i Brygadyer, Xiąże Karol Meklenburg-Strelitz. — Tymczasowym Gubernatorem Berlina został mianowany Jenerał-Porucznik Hrabia Tauenzien. — Rozporządzenie Królewskie d. 22 Kwietnia wydane, dozwala zaległe i bieżące podatki płacić obligacyami rządowemi i gminnemi, iako też zbożem. — Około środka Kwietnia przybył do Berlina francuzki Jenerał Hrabia Narbonne, i oddał Królowi Imci na prywatnéy audyencyi w Potsdamie własnoręczny list N. Cesarza Napoleona. — Dnia 17 Kwietnia oglądał Król Imć w towarzystwie Królewica Następcy i małéy świty w Cremmen (miasteczku 4 do 5 mil od Berlina odległém) przeciągaiący tamtędy korpus woyska francuzkiego. — Francuzki Marszałek Państwa, Xiąże Reggio, zostaie z drugim korpusem woyska ciągle w Berlinie i okolicach iego. Główne straże odbywa gwardya mieyska, straże bramne też gwardya wspólnie z woyskiem francuzkiém, pomnieysze zaś straże miasta samo woysko francuzkie. Rzadko kiedy co słychać o skargach między obywatelami i woyskowemi.

Król: wschodnio-pruski Rząd w Królewcu podał do powszechnéy wiadomości, iż dla porządnego opatrywania w żywność wóysk Ces. francuzkich i sprzymierzonych, prowincya tameczna na 9 powiatów podzieloną została, i że każdy powiat iednego Dyrektora otrzymał. — Do Wrocławia przybył d. 15 Kwietnia Xiąże August Ferdynand Pruski, tudzież Król: Jenerał-Major i Brygadyer, Xiąże Hessen-Homburg. — Z Lignicy wyszedł d. 13 Kwietnia szląski batalion strzelców do Wyższego Szląska. Tegoż samego dnia przechodzili przez to miasto z Berlina do Wrocławia: batalion strzelców, batalion grenadyerów i dwie bateryę artylleryi.

Rossya.

Z Petersburga d. 7. Kwietnia. — Jenerał Barklai de Tolli, naczelny Wódz pierwszego zachodniego woyska, zatrzyma także urząd Ministra woiennego.

Stosownie do rozkazu Jego Imperatorskiéy Mości, formuie się w Pskowie odwód gwardyi, który dzielić się będzie na 6 równych części: dla Preobrażeńskiego, Siemionowskiego, Litewskiego, Strzeleckiego i Finlandzkiego pułku. Major pieszego pułku Kexholmskiego Mordwinów ma dowodzić trzema piérwszemi częściami, a Major pieszego pułku Rylskiego Tichanów, trzema drugiemi częściami. — Dowodcami naczelnemi Inżynierów mianowani są: przy piérwszém woysku zachodniém Jenerał-Porucznik Inżynierów Truzson, przy drugiém woysku zachodniém Jenerał-Major Inżynierów Ferster.

Imperator Jegomość oświadczył zupełne ukontentowanie swoie Naczelnikowi flotnych kommend w Petersburgu Kontr-Admirałowi Murawjew, Dowodcy drugiéy brygady flotnéy Kapitanowi Komandorowi Wyczeńskiemu 2mu, za ich gorliwość szczególnieyszą, staranność, pieczołowitość i niespracowaną czynność, okazaną w wyćwiczeniu ekwipażów okrętowych do służby liniowéy.

Z Rygi d. 9. Kwietnia. — Dnia 7. b. m. przyiechał tu z Petersburga JW. Minister woienny, Jenerał piechoty, naczelny Wódz piérwszego zachodniego woyska i Kawaler Barklai de Tolli z Panem Pułkownikiem Sakrewskoy i z sztabowym Kapitanem P. Czychaczow; wspomniony Wódz wysiadł w domu tuteyszego Burmistrza Pana Barklai de Tolli, i wyiechał z tąd znowu dnia dzisieyszego.

Dziennik Departamentu uyść Elby (Gazeta Hamburska) donosi podług Monitora z Petersburga pod d. 6. Marca: „iż Szwedzki Adjutant Hrabia Löwenhjelm i dway inni Officerowie szwedzcy

przybyli do Petersburga, i że pierwszy znaydował się na paradzie. "

W woysku rossyiskiém posunięto bardzo wielu woyskowych na wyższe stopnie. — Dway Pułkownicy, ieden Kapitan i ieden Porucznik, którzy dawniéy w szwedzkiém woysku służyli, zostali przyięci do służby rossyiskiéy.

Wielka Brytania.

Dzienniki angielskie zawiéraią co następuie: „ Monitor Paryzki milczy o woiennych przygotowaniach dzieiących się na północy, i o interessach półwyspu; prywatne zaś listy z Francyi wzmiankuią o pewnéy tamże rozszérzaiącéy się wieści, tyczącéy się nowego planu Napoleona; głoszą, że ón zamyśla o nowéy koalicyi z różnemi mocarstwami europeyskiemi, na któréy czele sam chce stanąć. Słychać, iż ta koalicya wystawiłaby 600000 ludzi, które lądowe mocarstwa w stosunku siły swoiéy woyskowéy dostawią. Taka też była posada sławnego proiektu Henryka IV. Króla francuzkiego, chcącego Europie wieczny pokóy zapewnić. "

„Wiadomości o poruszeniach flót nieprzyiacielskich na Skaldzie, nie są bez fundamentu. Woienne okręty w Antwerpii popłynęły do Fliesingen; nie wiedzą iednakże czyli te okręty maią popłynąć na morze. "

„ Imienna wartość fałszywych biletów bankowych przynoszonych do wypłaty od roku 1801 do 1811 a nie przyiętych w banku, wynosi 101661 funtów szterlingów, które iak wnoszą od pomienionego czasu na stałym lądzie zrobiono. "

Statystyczne wiadomości o Cyrkule Kołomyiskim.

(*Dokończenie.*)

Wzdłuż prawego brzegu Dniestru ciągnie się w odległości od 150 do 3000 sążni od téy rzéki, lecz nie od samego iéy koryta, ogromne pasmo biało-niebieskawego, do szarego mydła podobnego alabastru; leży ón iednakże nieużyty, równie iak i całkowite bryły kamienia lodowego (glacies Mariae), wydaiące gips przedni.

Torf znayduie się w Dziurkowie; lecz gdy nikt nie dba o niego, zatém leży nieużyty; podobnież dzieie się z kopalnią węgli kamiennych wynalezioną przez niezmordowane śledzenie P. Manz de Mariensee, który się znaiomością górnictwa wsławił w téy okolicy. Chociaż ten Cyrkuł w naywłaściwszém rozumieniu bardzo ubogim iest w lasy, przecież torfu nie używaią; lecz nieuchronny i uciskaiący niedostatek drzewa, nauczy z czasem korzystać z tych skarbów natury.

W przestrzeni Kraiu, która prawie przez 100 lat na mnogie naiazdy Turków i Tatarów ciągle wystawianą, a zatém ciągle pustoszoną bywała, nie mógł przemysł, będący owocem długo trwałego pokoiu, żadnych ważnych uczynić postępów. Niepewność własności i grubość obyczaiów, te to skutki częstych naiazdów i niepokoiów, tudzież brak oświecenia i wiadomości, są to zawady potrzebuiące wieków do ukształcenia człowieka tak, ażeby się stał skłonnieyszym do przemysłu. Dla tego też lud prosty w tym Cyrkule tak mały posiada przemysł, iakiego mu owe dzikie i niepewne czasy nabydź dozwoliły. Włościanin ubiéra się od stóp aż do głów w odzieże własnéy swoiéy roboty, czyli raczéy kobiéty przędą i tkaią suknie dla siebie i mężów. Jest to wprawdzie dostateczném dla człowieka, uważanego iedynie w odosobnionym stanie; ale wcale niedostateczném dla Kraiu, który przy tak mnogich potrzebach swoich, czynnéy i nieustannie postępuiącéy pilności w kunsztach i w przemyśle wymaga. Życzećby więc sobie potrzeba, ażeby rolnik prace swoie iedynie poświęcał rolnictwu, a na rękodzielnictwo tyle tylko obracał czasu, ile mu od domowego gospodarstwa wolnych pozostaie godzin. Zyskałby tym sposobem rolnik, gdyby się iescze do tego zaiął ulepszeniem chowu bydła, drugie tyle dochodu, ile teraz posiada; byłby oraz w stanie kupienia sobie snadniéy potrzebnych rzeczy w lepszym gatunku od tych, które teraz sam sobie przysposabia, i mógłby prócz tego pozostaiący się mu grosz na polepszenie bytu swoiego obracać.

W Kuttach, miasteczku kameralném pod samemi górami leżącém, zaięli się Ormianie iedną gałęzią przemysłu, na którą dotychczas małoco zważano, która iednakże, lepiéy się iéy przypatrzywszy, na uwagę zasługuie; iest to: wyprawianie safianów,

które w Kuttach 30 warsztatów zatrudnia. Pracuie w nich 70 maystrów, około 30 czeladzi, 70 chłopców terminuiących i 40 pomocników. Wyprawiaią na nich do roku (biorąc średnią miarę) 12000 pęków po 6 skór w sobie zawiéraiących, a zatém ogółem 72000 skór. Nie są one ani co do koloru, ani co do wyprawy nayprzednieyszego gatunku, lecz ponieważ ie robią ze skór kozich, przeto dla mocy swoiéy służą na obuwia i na inne trwałości wymagaiące roboty. Posełaią ich naywięcéy do Węgier, Multan i Nowéy Rossyi, gdzie ie dla trwałości nad tureckie przekładaią; przedaią ie także po części i w Galicyi. Za granicą biorą fabrykanci za ieden pęk po 10 ZR. w monecie konwencyinéy. Pospolicie farbuią ten safian na kolor czerwoniawy, brunatno-żółty, lub czarny. Czerwony safian naywiększy ma pokup, dla tego też nieco iest droższym.

Zaczęto także skóry farbować szkarłatem (Cochenille); lecz ponieważ ta farba z powodu teraźnieyszych okoliczności częścią bardzo podrożała, częścią też mocne tylko farbuią się nią skóry, przeto stały się za drogie na buty, a zatém przestano ie kupować i wyprawiać.

Gdyby osiadł w Kuttach iaki biegły Farbiarz posiadaiący doskonale sztukę farbierską, mogłaby ta fabryka daleko wyższego dóyśdź stopnia i stać się ważnieyszą; łatwo albowiem wnosić można, iż tyle ludzi trudniących się tą gałęzią przemysłu, nie byłoby się na tak małém i nieznaczném zgromadziło mieyscu, gdyby im samo położenie tegoż mieysca szczególnieyszych nie podawało korzyści. Korzyści te na tém naybardziey zależą, że można z łatwością dostawać skór kozich z gór pobliskich i sąsiedzkich Multan, że sama woda w Kuttach usposobiona iest z przyrodzenia do lepszéy skór tych wyprawy, i że nakoniec materyę garbarską: Skumpie (Rhus cotinus) za bardzo słuszną cenę dostać można z ościennéy Raji, albo też z Multan.

Sierść zdiętą z tych skór przędą i robią z niéy koce i wory, które osobliwie na wilgoć daleko są trwalsze iak konopiane. Porachowawszy więc wory, konsumpcyę koziego mięsa, które Ormianie wędzą i tak bardzo lubią, porachowawszy uzyskany przytém bardzo biały łóy kozłowy i zważywszy to, że te artykuły równie iak wyprawna skóra za granicą zbywane bywaią, można więc, gdy 12000 pęków skór ieden po 10 ZR. rachuiąc 120000 ZR. w monecie konwencyinéy przynoszą, nie bez fundamentu twierdzić, że 100 mało co umiejących ludzi 150000 ZR. do roku w dobréy monecie zarobić i znowu ie w obieg puszczać mogą. Do iak wielkiego stopnia mogłaby ta gałęź zarobku bydź posuniętą, gdyby pilni i biegli w sztuce ludzie wszystkich pomocnych środków do tego używać chcieli.

Przeszłego roku czynił Hrabia Kalinowski w Kamionce wielkiéy doświadczenie względem wyrabiania cukru z soku klonowego, które mu się aż do uzyskania cukru krystalizowanego bardzo dobrze udało; zachęcony tym sposobem założył plantacye klonowe, i zrobi tego roku takież doświadczenie z większą ilością soku klonowego.

Czynił także Kommissarz dominikalny Gimbut doswiadczenie względem wyrabiania cukru z łodyg kukurudzy, ale mu się zapewne dla tego nie bardzo dobrze udało, że ie wtenczas przedsięwziął, gdy sok w łodygach iuż był wysechł.

Meteorologiczne postrzeżenia we Lwowie od 4. do dnia 5. Maia 1812.

Dnie.	*Czas postrzeżenia*	*Barometr.*	*Ciepłomierz Reaumura.*	*Wilgociomierz.*	*Kierunek Wiatrów.*	*Odmiany powietrza.*
4	*Wsch. Słońc.*	27, 10, 6.	† 7, 9.	75, 9.	*Po.W. W. i Po.W. sła-*	*iasno.*
	2. po połud.	27, 10, 0.	† 19.	43.	*Po. słaby (by-*	*pochmurno.*
	10 w nocy	27, 10, 1.	† 12.	54, 4.	*W. słaby*	*iasno.*
5	*Wsch. Słońc.*	27, 10, 4.	† 8, 4.	57, 8.	*Po. W. słab. i średni*	*iasno.*
	2. po połud.	27, 10, 11.	† 17, 8.	42, 2.	*W. słaby*	*ias. błyskaw. na Z.*
	10. w nocy	27, 11, 9.	† 7, 8.	64, 7.	*P. słaby*	*chm. błysk. dészcz.*